“Tafakkur Academy Global Press”
nashriyoti

“Ilm-fan taraqqiyoti”
respublika ilmiy konferensiyasi

Tafakkurconference.uz

Musiqa darslarida o‘yin texnologiyalaridan foydalanish

Samarqand davlat pedagogika istituti 2-kurs magistranti
Velilyayeva Dinara

Annotatsiya. Hozirgi zamonaviy ta’lim tizimi o‘quvchilarning faolligini oshirish, ularning qiziqishini kuchaytirish hamda o‘quv jarayonini samarali tashkil etishga qaratilgan innovatsion yondashuvlarni talab etmoqda. Ayniqsa, musiqa ta’limi jarayonida o‘quvchilarning estetik didini rivojlantirish, musiqiy qobiliyatlarini shakllantirish va ijodiy fikrlashini qo‘llab-quvvatlashda zamonaviy pedagogik texnologiyalar muhim o‘rin tutadi. Shu jihatdan qaraganda, o‘yin texnologiyalari musiqa darslarini yanada qiziqarli, interfaol va samarali tashkil etish imkonini beruvchi muhim vositalardan biridir. Mazkur tezisda musiqa darslarida o‘yin texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik ahamiyati, ularning o‘quvchilar bilim, ko‘nikma va malakalarini rivojlantirishdagi o‘rni tahlil qilinadi. Shuningdek, ritmik o‘yinlar, musiqiy viktorinalar, tinglash va topish faoliyatlari kabi interfaol usullarning samaradorligi ham yoritiladi. Tadqiqotda o‘yin texnologiyalarining o‘quvchilarning darsga bo‘lgan motivatsiyasini oshirish va musiqiy idrokini rivojlantirishdagi roli ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: musiqa ta’limi, o‘yin texnologiyalari, interfaol metodlar, ritm, musiqiy idrok, motivatsiya, pedagogik innovatsiya, estetik tarbiya

Abstract. Modern education systems increasingly require innovative approaches aimed at enhancing students’ activity, increasing their interest, and ensuring effective organization of the learning process. In music education, modern pedagogical technologies play an essential role in developing students’ aesthetic taste, musical abilities, and creative thinking. In this regard, game technologies are one of the most important tools for making music lessons more engaging, interactive, and effective. This thesis analyzes the pedagogical significance of using game technologies in music lessons and their role in developing students’ knowledge, skills, and competencies. It also highlights the effectiveness of interactive methods such as rhythm games, musical quizzes, listening and recognition activities. The study examines the role of game-based learning in increasing students’ motivation and enhancing their musical perception.

Keywords: music education, game technologies, interactive methods, rhythm, musical perception, motivation, pedagogical innovation, aesthetic education

Musiqa darslarida o‘yin texnologiyalaridan foydalanish zamonaviy pedagogikaning eng samarali va istiqbolli yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Bugungi ta’lim tizimida o‘quvchini faqat bilim oluvchi sifatida emas, balki faol ishtirokchi, ijodkor va mustaqil fikrlovchi shaxs sifatida shakllantirish asosiy maqsadga aylangan. Shu nuqtai nazardan, o‘yin texnologiyalari musiqa ta’limi jarayonini jonlantiruvchi, o‘quvchilarning faolligini oshiruvchi va ularni darsga chuqur jalb etuvchi muhim didaktik vosita sifatida katta ahamiyat kasb etadi. Avvalo, musiqa darslarining o‘ziga xosligi shundaki, u nafaqat nazariy bilimlarni, balki eshitish, his qilish, ijro etish kabi amaliy faoliyatlarni ham o‘z ichiga oladi. Aynan shu jihat o‘yin texnologiyalarini qo‘llash uchun qulay sharoit yaratadi. Chunki o‘yin elementlari o‘quvchilarda tabiiy qiziqish uyg‘otadi, ularni majburiy o‘qish jarayonidan ko‘ra ixtiyoriy va faol ishtirokga yo‘naltiradi.

O‘yin texnologiyalarining eng muhim afzalliklaridan biri — bu o‘quvchilarning motivatsiyasini oshirishdir. Musiqa darslarida ritmik o‘yinlar, musiqiy topishmoqlar, “kuyni tanib ol”, “ritmni takrorla”, “ohangni davom ettir” kabi interfaol faoliyatlar o‘quvchilarning diqqatini jamlashga, eshitish qobiliyatini rivojlantirishga hamda musiqiy xotirani mustahkamlashga xizmat qiladi. Bunday jarayonlarda o‘quvchi bilimni passiv qabul qilmaydi, balki uni faol amaliy jarayonda o‘zlashtiradi.

Shuningdek, o‘yin texnologiyalari o‘quvchilarda jamoaviy ishlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Guruh bo‘lib bajariladigan musiqiy o‘yinlar, ansambl shaklidagi ijrolar va musobaqa ko‘rinishidagi topshiriqlar o‘quvchilarda hamkorlik, o‘zaro hurmat va mas’uliyat hissini shakllantiradi. Bu esa nafaqat musiqiy bilimlarni, balki ijtimoiy kompetensiyalarni ham rivojlantirishga yordam beradi. Biroq, ushbu texnologiyalarni qo‘llash jarayonida ayrim pedagogik muammolar ham kuzatiladi. Jumladan, ba’zi o‘qituvchilarning o‘yin texnologiyalari bo‘yicha yetarli metodik bilimga ega emasligi, dars vaqtining noto‘g‘ri taqsimlanishi yoki o‘yinlarning dars maqsadiga mos tanlanmasligi natijasida kutilgan samaraga erishilmasligi mumkin. Shu sababli, o‘yin texnologiyalarini qo‘llashda aniq didaktik maqsad, rejalashtirilgan metodika va pedagogik tajriba muhim rol o‘ynaydi.

Yana bir muhim jihat shundaki, o‘yin texnologiyalarini zamonaviy axborot-kommunikatsiya vositalari bilan uyg‘unlashtirish ularning samaradorligini yanada oshiradi. Multimediali dasturlar, musiqiy ilovalar, interaktiv platformalar orqali o‘tkaziladigan o‘yinlar o‘quvchilarning qiziqishini yanada kuchaytiradi va dars jarayonini zamonaviylashtiradi. Masalan, musiqani tinglab topish, ritmni vizual tarzda ko‘rish yoki virtual cholg‘ular yordamida ijro etish kabi faoliyatlar o‘quvchilarda chuqur taassurot qoldiradi. Shuningdek, o‘yin texnologiyalarining psixologik jihati ham juda muhimdir. O‘yin jarayonida o‘quvchi o‘zini erkin his qiladi, xatolardan qo‘rqmaydi va ijodiy yondashuvni keng qo‘llaydi. Bu esa musiqiy qobiliyatlarning tabiiy rivojlanishiga yordam beradi. Ayniqsa, kichik yoshdagi o‘quvchilar uchun o‘yinlar orqali o‘qitish eng samarali usullardan biri hisoblanadi, chunki ular orqali murakkab tushunchalar ham oson va qiziqarli shaklda o‘zlashtiriladi. Umuman olganda, musiqa darslarida o‘yin texnologiyalaridan foydalanish ta’lim jarayonini faollashtiradi, o‘quvchilarning musiqiy savodxonligini oshiradi hamda ularning ijodiy va emotsional rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Shu sababli, ushbu yondashuvni keng joriy etish zamonaviy musiqa pedagogikasining muhim vazifalaridan biri bo‘lib qolmoqda.

Muhim masala — vaqtni to‘g‘ri boshqarishdir. O‘yin jarayoni darsning asosiy maqsadidan chetga chiqmasligi kerak. O‘qituvchi o‘yin texnologiyalarini darsning maqsadi, mavzusi va o‘quvchilarning yosh xususiyatlariga mos holda tanlashi lozim. Aks holda, dars tartibi buzilishi yoki kutilgan natija olinmasligi mumkin. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi esa o‘yin texnologiyalarini yanada takomillashtirish imkonini bermoqda. Bugungi kunda turli musiqiy mobil ilovalar, interaktiv platformalar va raqamli dasturlar orqali o‘yin asosida o‘qitish yanada samarali bo‘lib bormoqda. Masalan, musiqani tinglab tanish, ritmni vizual ko‘rish, virtual cholg‘u asboblarida ijro etish kabi imkoniyatlar o‘quvchilarning qiziqishini keskin oshiradi.

Psixologik jihatdan ham o‘yin texnologiyalari juda muhim rol o‘ynaydi. O‘yin jarayonida o‘quvchi erkinlik hissini sezadi, xatolardan qo‘rqmaydi va o‘zini sinab ko‘rishga intiladi. Bu esa ijodiy fikrlashni rivojlantiradi hamda musiqiy qobiliyatlarning tabiiy shakllanishiga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

1. Abduqodirov A.A. Pedagogik texnologiyalar va ularni ta’lim jarayonida qo‘llash. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2012 yil.
2. Ishmuhamedov R.J. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – T.: Iqtisodiyot, 2008 yil.
3. Yusupov R. Musiqa ta’limi metodikasi. – T.: TDPU nashriyoti, 2010 yil.
4. Akbarov A. Musiqa pedagogikasi asoslari. – T.: Fan, 2005 yil.
5. Sharipova D. Musiqa ta’limida zamonaviy yondashuvlar. – T.: Istiqlol, 2018 yil.
6. Selevko G.K. Sovremennye obrazovatelnye texnologii. – M.: Narodnoe obrazovanie, 1998 yil.
7. Johnson D.W., Johnson R.T. Learning Together and Alone: Cooperative, Competitive, and Individualistic Learning. – Boston: Allyn & Bacon, 1999 yil.